

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Cijena nedjelovanja na europskoj razini – koristi koje donosi jedinstveno tržište”

(razmatračko mišljenje)

(2022/C 443/07)

Izvjestitelj: **Philip VON BROCKDORFF**

Suizvjestiteljica: **Émilie PROUZET**

Zahtjev za savjetovanje:	predsjedništvo Vijeća Europske unije, 26.1.2022.
Pravna osnova:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	27.6.2022.
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	63/1/1
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	13.7.2022.
Plenarno zasjedanje br.:	571
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	194/0/3

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) smatra da je bit jedinstvenog tržišta unaprijediti dobrobit socijalnom i gospodarskom konvergencijom usmjerenom na smanjenje nejednakosti te osigurati da pogoršanje socijalnih neravnoteža ne postane ozbiljna prepreka europskoj integraciji.

1.2. EGSO smatra da o nacionalnim zakonodavnim aktima koji bi mogli naštetiti unutarnjem tržištu treba izvještavati Europsku komisiju, iznositi primjedbe o njima i ocjenjivati ih. Bez toga ti postupci ostaju nedjelotvorni i stvaraju nepotrebne prepreke.

1.3. Kad je riječ o nacionalnom certificiranju, EGSO preporučuje da se države članice u okviru „pojačane suradnje” obvežu na manje ograničavajuće mjere.

1.4. EGSO poziva i na djelotvornu provedbu i primjenu direktiva o kojima se već pregovaralo i koje se već izglasalo, kao što je „Paket mjera za bolju izradu zakonodavstva”.

1.5. EGSO vjeruje da su Akt o digitalnim uslugama ⁽¹⁾ i Akt o digitalnim tržištima ⁽²⁾ ključni korak u postizanju jednakih uvjeta za sve subjekte na digitalnim tržištima. Isto tako, prednost bi se trebala dati najvećoj mogućoj usklađenosti u području primjene Akta o digitalnim tržištima.

1.6. Slobodan protok podataka ključan je i za europske inovacije, rast poduzeća i pružanje potpore jedinstvenom digitalnom tržištu.

1.7. EGSO naglašava da teritorijalna ograničenja opskrbe ometaju razvoj jedinstvenog tržišta i poziva Europsku komisiju da riješi problem protutržišnih učinaka teritorijalnih ograničenja opskrbe.

1.8. EGSO preporučuje koordinirani pristup država članica u pogledu stavljanja na tržište proizvoda zahvaćenih krizom u Ukrajini. Kriza uzrokovana ruskom agresijom dovela je do znatnih ograničenja opskrbe.

⁽¹⁾ COM(2020) 825 final (SL C 286, 16.7.2021., str. 70.).

⁽²⁾ COM(2020) 842 final (SL C 286, 16.7.2021., str. 64.).

1.9. EGSO preporučuje djelotvornije nacionalne mjere politike i pružanje poticaja za mobilnost s naglaskom na aktivne politike tržišta rada kao što su povlastice uz zaposlenje za radnike iz EU-a.

1.10. EGSO priznaje da je unija tržišta kapitala složen projekt i napominje da EU i dalje ima 27 tržišta kapitala i finansijskih tržišta koja ne funkcioniraju kao jedno, čime se ograničava potencijal jedinstvenog tržišta.

1.11. U ovim vrlo nesigurnim vremenima potrebno je osigurati politiku tržišnog natjecanja koja je osobito usmjerena na ostvarivanje tranzicija na koje se EU obvezao. Štoviše, ne smije se dozvoliti nikakav oblik trgovinskog, socijalnog, regulatornog, fiskalnog ili ekološkog dampa koji narušava tržišno natjecanje.

1.12. I konačno, EGSO smatra da bi trebalo uvesti „otvorenu stratešku autonomiju”, osobito u ključnim sektorima, kako bi se pridonijelo jačanju otpornosti i diversifikacije te osmišljavanju ambicioznog trgovinskog programa.

2. Kontekst

2.1. Cilj jedinstvenog tržišta

2.1.1. Cilj jedinstvenog tržišta EU-a bio je ukloniti prepreke kretanju robe, usluga, kapitala i ljudi kako bi se u cijelom EU-u poboljšale produktivnost i konkurentnost.

2.2. Zajednička odgovornost za jedinstveno tržište

2.2.1. Funkcioniranje jedinstvenog tržišta zajednička je odgovornost EU-a i država članica. Međutim, kako stvari stoje, i dalje postoje brojne razlike u tumačenju i primjeni prava EU-a. Te se razlike u mnogo slučajeva mogu smatrati neopravdanima ili neproporcionalnima te svakako predstavljaju prepreku slobodnom kretanju ljudi, robe i usluga.

2.3. Odgovornost država članica

2.3.1. Objektivno bi mogli postojati osnovani razlozi za razlike među državama članicama, ali se takva opravdanja često ne navode te države članice ponekad ni ne pokušavaju postići ravnotežu između opravdanja na nacionalnoj razini i mogućih negativnih učinaka na jedinstveno tržište. Stoga i dalje postoje brojne regulatorne i neregulatorne prepreke unutar EU-a zbog kojih je jedinstveno tržište „nepotpuno” i rascjepkano, kao što su:

— nacionalno zakonodavstvo opravdano pretpostavkom da se primjenjuje načelo supsidijarnosti;

— nepriznavanje načela navodno uzajamnog priznavanja,

— širenje prekomjernog prenošenja poznato i kao prekomjerna regulacija te neusklađeno prenošenje u okviru kojeg nacionalne vlade i parlamenti prekomjerno prenose pravne tekstove EU-a o kojima je postignut dogovor na razini EU-a. Brojne prepreke koje utječu na jedinstveno tržište zapravo su posljedica nepravilne ili nepotpune primjene zakonodavstva EU-a i činjenice da države članice primjenjuju nacionalna pravila protivna ciljevima jedinstvenog tržišta. Stoga nepravilna ili nepotpuna provedba u državama članicama i nedostatak primjene od strane Komisije imaju jednako štetne posljedice na građane i poduzeća, kako na razini EU-a tako i na nacionalnoj razini,

— primjene predstojećih europskih mjera na nacionalnoj razini, pri čemu vlade i parlamenti pokušavaju predvidjeti primjenu politika EU-a stavljanjem nacionalnih interesa na prvo mjesto, unatoč tomu što Komisija još razvija politike EU-a. Primjer toga je politika EU-a o kružnom gospodarstvu,

— prevladavajući nacionalni interesi u području europskih strateških ekosustava.

2.4. Gospodarski trošak ograničenja jedinstvenog tržišta

2.4.1. Primjeri na koje se prethodno upućuje dočaravaju glavne troškove nedjelovanja na europskoj razini, a nekoliko je istraživanja zapravo pokazalo goleme gospodarske koristi „potpunog” jedinstvenog tržišta. Sažeto izvješće Europskog parlamenta pokazalo je da one mogu iznositi od 650 milijardi EUR do 1,1 bilijun EUR godišnje, što je između 5 % i 8,6 % BDP-a EU-a ⁽³⁾.

2.4.2. U istom se istraživanju instituta RAND Europe za Europski parlament ispitao gospodarski učinak manjih trgovinskih prepreka na jedinstveno tržište. Prema tom istraživanju, učinak poboljšanih trgovinskih tokova, gospodarskog rasta i stvaranja radnih mjesta slijedom manjih trgovinskih prepreka doveo bi do gospodarskih koristi u iznosu od 183 milijarde EUR do 269 milijardi EUR godišnje ⁽⁴⁾.

2.4.3. Kad je riječ o potencijalno izgubljenoj koristi, valja spomenuti i procjenu Europske komisije u vezi s potpuno integriranim jedinstvenim digitalnim tržištem EU-a. Europska komisija navodi da bi se njime potaknule inovacije, svake godine pridonijelo gospodarstvu EU-a s 415 milijardi EUR i stvorile stotine tisuća novih radnih mjesta ⁽⁵⁾.

2.4.4. Sve to ukazuje na mogućnost da bi potpunije jedinstveno tržište donijelo znatne gospodarske koristi (i koristi u vidu povezanih socijalnih naknada). Drugim riječima, to ilustrira ukupan gospodarski trošak ili neostvarenu dodanu vrijednost i izgubljeno opće javno dobro zbog nedjelovanja na europskoj razini.

2.4.5. Unatoč ograničenjima, unutarnje tržište dosad je pridonijelo očuvanju i jačanju gospodarskog blagostanja EU-a. Međutim, potrebno je ojačati konkurentnost i otpornost gospodarstva EU-a dodatnim reformama jedinstvenog tržišta, kao i rješavanjem pitanja strateških ovisnosti. Potrebno je promicati i kulturu poduzetništva u EU-u u okviru koje inovativna poduzeća svih veličina, a posebno mikropoduzeća, mala i srednja poduzeća te *start-up* poduzeća, dobivaju djelotvorniju potporu i mogu napredovati kako bi pridonosila otpornijim i kohezivnijim društvima. Jednako tako, funkcionalno jedinstveno tržište olakšat će viziju Europe s istaknutijom socijalnom komponentom, odnosno Europe koja dobrobit građana stavlja na vrh popisa prioriteta političkog programa i pomaže u izbjegavanju negativnih društvenih podjela.

3. Ograničenja

3.1. Postojeća ograničenja obuhvaćaju ograničenja povezana s propisima, pitanjima nacionalnog prava, poreznim pitanjima, pitanjima logistike i opskrbe te drugim složenijim razlikama među svim državama članicama EU-a zbog kojih trgovina u cijelom EU-u i dalje predstavlja izazov.

3.2. Ograničenja sputavaju i ključne gospodarske sektore kao što je uslužni sektor, koji je i dalje rascjepkan prema državnim granicama, kako je prikazano u nastavku:

- povijesno ograničavajuća nacionalna pravila koja se često opravdavaju načelom supsidijarnosti,
- nedostaci u provedbi i primjeni Direktive o uslugama koji ometaju slobodu poslovnog nastana, slobodno kretanje usluga i slobodu pružanja usluge,
- nacionalna trgovačka prava koja ometaju poduzeća u načinu njihova poslovanja. Ta prava često ometaju konkurentnost sektora, protekcionistička su i štete ulaganjima pouzdanih i legitimnih poduzeća u drugim državama članicama;
- nacionalni zahtjevi koji ometaju slobodno kretanje robe. Države članice često ne obavješćuju o novim nacionalnim tehničkim zahtjevima u skladu s postupkom utvrđenim u Direktivi (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁶⁾ i ne primjenjuju načelo uzajamnog priznavanja u neusklađenim aktivnostima, kao što su direktive o prekomjernoj regulaciji itd.

⁽³⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁴⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁵⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁶⁾ Direktiva (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17.9.2015., str. 1.).

3.3. EGSO ističe da su postupci zbog povrede dugotrajni i skupi, a ishod neizvjestan. Za poduzeća to predstavlja previsok trošak te ih obeshrabruje od širenja poslovanja ili ulaganja na drugim lokacijama unutar EU-a. Štoviše, ta ograničenja uskraćuju potrošačima veći izbor, bolju uslugu i niže cijene. EGSO također poziva Komisiju na snažnije djelovanje kad je posrijedi primjena postupaka zbog povrede prava.

3.4. Taj trošak utječe općenito na gospodarstvo time što ograničava konkurentnost, potencijal rasta i daljnji razvoj sustava tržišnog gospodarstva.

3.5. Kao i u svakom gospodarstvu, na EU utječu vanjski šokovi, ali odgovor na te šokove i način reakcije tržišta u biti ovise o pojedinačnim, nacionalnim politikama države članice i mjerama poduzetima za poticanje gospodarskog ponašanja. Slijedom rata u Ukrajini izašla je na vidjelo ovisnost EU-a o globalnim lancima vrijednosti. Kriza koja se razvija vjerojatno će različito utjecati na sektore, ali nema dvojbe u to da su pukotine u oklopu jedinstvenog tržišta razotkrivene, posebice ograničenja slobodnog kretanja robe i usluga te osnovnih resursa.

3.6. I konačno, treba napomenuti da otprilike 82 % proizvoda kojima se trguje na jedinstvenom tržištu podliježe usklađenim pravilima, dok je otprilike 18 % trgovine robom unutar EU-a obuhvaćeno uzajamnim priznavanjem. Međutim, i dalje se javljaju novi slučajevi nacionalnih tehničkih pravila koja su naizgled protivna pravu EU-a. Osim toga, u mnogim je državama članicama nedavno došlo i do povećanja nacionalnih zahtjeva za označivanje prehrambenih proizvoda i pića koji se opravdavaju zaštitom potrošača i okoliša. Istodobno, načelo uzajamnog priznavanja ne funkcionira bez poteškoća. To dokazuje činjenica da je 71 % MSP-ova koji su se prijavili za postojeći sustav uzajamnog priznavanja za neusklađenu robu primilo odluku kojom im se odbija pristup tržištu.

4. Rješavanje pitanja ograničenja

4.1. Mjere na koje se upućuje u nastavku pridonijele bi oslobađanju dijela potencijala gospodarskih koristi koje proizlaze iz jedinstvenog tržišta.

4.2. Djelotvornija upotreba postojećih alata

4.2.1. EGSO smatra da o nacrtima nacionalnih tekstova koji mogu naštetiti unutarnjem tržištu treba obavijestiti Europsku komisiju, dati primjedbe o njima i ocijeniti ih. Ako se države članice ne obvežu na obavješćivanje i davanje primjedbi/ocjenjivanje, ti postupci ostaju nedjelotvorni. Stoga je potreban djelotvorniji nadzor kako bi se poduprlo usklađivanje propisa o tržištima proizvoda u svim državama članicama EU-a. Primjerice, u maloprodajnom sektoru nedavno je došlo do povećanja nacionalnih ograničenja kroz ovlašćivanja i zahtjeve za lokalnim sadržajem. To je u suprotnosti s člancima 28. i 30. Ugovora s obzirom na to da se na kupnju proizvoda, koji su već zakonito stavljeni na jedinstveno tržište, često primjenjuju ponovna ispitivanja na nacionalnoj razini. Kad je riječ o uslugama, EGSO smatra i da postupak obavješćivanja na temelju Direktive o uslugama ne funkcionira dobro kao što se očekivalo. Kad je riječ o slobodi poslovnog nastana, EGSO sa žaljenjem prima na znanje da države članice nisu postigle kompromis o prijedlogu takozvane direktive o obavješćivanju. Tim bi se tekstom učvrstila obveza država članica da Komisiju obavješćuju o nacrtima zakona ili propisa o sustavima ovlašćivanja za usluge (i stoga za prostorno planiranje) ⁽⁷⁾. EGSO ujedno potiče Europsku komisiju i države članice da pružaju detaljnije informacije o primijenjenom opravdanju i proporcionalnosti kad države članice obavješćuju o tehničkim pravilima. Važno je osigurati i da se zahtjevi o kojima se obavijestilo odgovarajuće provjere, neovisno o tome koji se postupak obavješćivanja upotrebljava ⁽⁸⁾. Kako bi se riješila srž problema, EGSO smatra da bi bio potreban dodatan zakonodavni prelazak s najmanjeg mogućeg usklađivanja na najveće moguće usklađivanje.

4.2.2. Još jedno područje koje izaziva zabrinutost jest primjena mjera kojima se unaprijed sprječavaju planirani propisi EU-a, kao što je nacionalno certificiranje, koje se primjenjuje s izričitim ciljem pružanja određene razine zaštite, osobito u poljoprivredno-prehrambenom sektoru. Prema mišljenju EGSO-a, takva su ograničenja potpuno protekcionistička, a kad se otkriju, postupak koji dovodi do njihova povlačenja često je spor i opterećujući pa se takva ograničenja za trgovce na malo predugo zadržavaju na snazi. Kako bi se to spriječilo, EGSO vjeruje da bi se države članice umjesto toga u okviru „pojačane suradnje”, dopuštene prema Ugovoru, mogle obvezati na manje ograničavajuće nacionalne mjere. Osim toga, EGSO upućuje na paneuropski osobni mirovinski proizvod kao standardni okvir za potporu jedinstvenom tržištu koji bi se mogao primjenjivati i u drugim područjima.

⁽⁷⁾ 2016/0398(COD); https://eur-lex.europa.eu/procedure/FR/2016_398

⁽⁸⁾ Istraživanje o ocjenjivanju proporcionalnosti koje države članice provode prilikom donošenja zahtjeva povezanih s poslovnim nastanom u maloprodajnom sektoru u skladu s Direktivom 2006/123/EZ.

4.2.3. EGSO smatra i da bi europski semestar mogao biti djelotvoran alat u rješavanju takvih pitanja, osobito poduzimanjem razmjernih mjera od strane Komisije ako se ne poštuju obveze iz preporuka za pojedine zemlje, što podrazumijeva i potencijalnu obustavu isplate sredstava EU-a. To je u skladu s vodičem Europske komisije za države članice o planovima za oporavak i otpornost, u kojem se naglašava uklanjanje regulatornih i neregulatornih prepreka unutarnjem tržištu, kao i uvjeti pod kojima države članice moraju ispuniti zahtjeve europskog semestra.

4.2.4. Konačno, EGSO poziva na djelotvornu provedbu i primjenu direktiva o kojima se već pregovaralo i koje se već izglasalo. Europska komisija i države članice u tom bi se pogledu trebale obvezati na provedbu „Paketa mjera za bolju izradu zakonodavstva”, oslanjajući se na kvalitetne procjene učinka.

4.3. Oslobađanje potencijala jedinstvenog digitalnog tržišta

4.3.1. EGSO vjeruje da porast digitalnog gospodarstva u Europi pruža prilike za gospodarski rast, pri čemu se moguće gospodarske koristi ostvaruju većom integracijom digitalnih usluga u svim državama članicama.

4.3.2. S obzirom na to, EGSO vjeruje da su Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima ključni korak u postizanju jednakih uvjeta za sve subjekte na digitalnim tržištima. Usmjeravanjem na posebne usluge neovisno o lokaciji pružatelja usluga ili mjerodavnog prava za pružanje te usluge, Akt o digitalnim uslugama i Akt o digitalnim tržištima smisljeno se bave pitanjem jednakog postupanja prema europskim i globalnim pružateljima internetskih usluga. Nadalje, glavni je prioritet EGSO-a spriječiti da umnožavanje nacionalnog zakonodavstva dodatno rascjepka unutarnje tržište.

4.3.3. Znatne financijske koristi mogle bi se ostvariti i većom upotrebom internetskih usluga te poboljšanjem digitalne infrastrukture unutar EU-a. Europska komisija u tom kontekstu preporučuje prelazak na potpuno funkcionalan sustav e-nabave i e-izdavanje računa. Dojmljivo je to što bi, prema procjenama, potpuni prelazak na e-nabavu godišnje mogao donijeti od 50 do 75 milijardi EUR⁽⁹⁾.

4.3.4. Naposljetku, EGSO smatra da je slobodan protok podataka ključan za europske inovacije, rast poduzeća svih veličina, stvaranje radnih mjesta i uspostavu jedinstvenog digitalnog tržišta. Zakonodavstvo kojim se podupire slobodan protok podataka već je na snazi. Međutim, trebalo bi izbjeći sve neopravdane zahtjeve za lokalizaciju podataka.

4.4. Deblokiranje ograničenja opskrbe

4.4.1. EGSO napominje da je Uredba o geografskom blokiranju iz 2018. pridonijela lakšoj trgovini unutar EU-a. Međutim, europski potrošači i dalje su podvrgnuti geografskom blokiranju robe i usluga. EGSO zapravo naglašava da postoje kontinuirana teritorijalna ograničenja opskrbe koja se mogu materijalizirati u okviru raznih praksi kao što su odbijanje opskrbe ili prijetnje prekidom opskrbe određenog distributera, ograničavanje količina dostupnih za prodaju u državama članicama, neobjašnjive razlike u asortimanu i cijenama proizvoda među državama članicama ili ograničavanje odabira jezika za pakiranje proizvoda. EGSO naglašava da teritorijalna ograničenja opskrbe ometaju razvoj jedinstvenog tržišta i njegovih mogućih koristi za potrošače te poziva Komisiju da riješi problem protutržišnih učinaka teritorijalnih ograničenja opskrbe kako bi se ostvarilo potpuno funkcionalno jedinstveno tržište.

4.4.2. Slijedom ruske invazije na Ukrajinu izašli su na vidjelo ogromni rizici za energiju i sigurnost opskrbe hranom koji zahtijevaju jedinstveni strateški pristup EU-a. EGSO vjeruje da funkcionalno jedinstveno tržište može biti potpora toj strategiji i ublažiti dio pritiska na cijene koji ubrzano umanjuju kupovnu moć u cijelom EU-u. EGSO u tom pogledu pozdravlja nastojanja na razini EU-a u pogledu suradnje za zajedničku nabavu plina (na dobrovoljnoj osnovi) kako bi se pokušali ublažiti pritisci na cijene energije.

4.4.3. Međutim, EGSO izražava žaljenje zbog toga što se dosad nije pokušalo uvesti koordinirani pristup država članica u pogledu drugih proizvoda na koje utječe kriza u Ukrajini.

⁽⁹⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

4.5. Povećanje prekogranične mobilnosti radnika i stručnjaka

4.5.1. Prekogranična mobilnost radnika i stručnjaka diljem EU-a i dalje predstavlja izazov koji ograničava opskrbu i uzrokuje neusklađenosti u sektorima kao što su informacijske tehnologije i visokotehnološka industrija, bez obzira na politike EU-a čiji je cilj olakšati slobodno kretanje osoba. Europski i nacionalni podaci upućuju na to da je razina mobilnosti između zemalja i unutar njih i dalje niska i u usporedbi sa stanjem u svijetu.

4.5.2. Konkretno, EGSO preporučuje djelotvornije nacionalne mjere politike kojima se pružaju poticaji za mobilnost s naglaskom na aktivne politike tržišta rada kao što su povlastice uz zaposlenje za radnike iz EU-a i trećih zemalja sa statusom izbjeglice. EGSO u tom pogledu smatra da bi se mobilnost dodatno potaknula kad bi zemlje domaćini tražiteljima zaposlenja davale financijske poticaje da prihvate posao u drugoj državi članici ili drugoj regiji. Tome bi pridonijeli i dodatni naponi u pogledu osiguravanja boljih informacija o radnim mjestima u drugim državama EU-a te pružanja pomoći pri premještanju kako bi se pružila logistička potpora potrebna pri preseljenju u drugu državu, npr. pronalazak smještaja, prijava za potrebe oporezivanja, pronalazak škole za djecu, moguća pomoć u pronalasku zaposlenja za partnere itd. Međutim, EGSO upozorava da je mobilnost radne snage u EU-u žrtva neujednačenog pristupa koji je dosad usvojen. Potrebno je izbjeći daljnje nepovezane politike, osobito na nacionalnoj razini.

4.5.3. Priznavanje diploma i kvalifikacija, koje je ključno za popunjavanje slobodnih radnih mjesta na kojima postoji nedostatak radne snage, i dalje predstavlja problem u cijelom EU-u. EGSO smatra da postojeći sustav i dalje previše ovisi o pojedinačnim vladama, pri čemu države članice mogu primjenjivati vlastita pravila. Komisija bi trebala osigurati usklađeniji pristup priznavanju diploma i drugih kvalifikacija u svim državama članicama.

4.5.4. Konačno, povećanje mobilnosti radnika i stručnjaka u EU-u moguće je samo uz bolju provedbu postojećih odredbi, pristup informacijama i suradnju među državama članicama. EGSO napominje da su pojedine države članice možda suzdržane kad je riječ o dodatnim reformama jedinstvenog tržišta jer strahuju da bi one mogle dovesti do potencijalnih kratkoročnih gubitaka radnih mjesta i sektorskih gubitaka, posebno u onim državama koje već zaostaju, kao i u državama/sektorima s niskom produktivnošću. U teoriji bi slobodno kretanje radne snage pridonijelo rješavanju problema, ali bi s nacionalnog gledišta u međuvremenu moglo dovesti do gubitka resursa i potencijalnog odljeva mozgova/kvalificirane radne snage.

4.6. Povećanje protoka kapitala i financijskih usluga u cijelom EU-u

4.6.1. Isti argument vrijedi u slučaju tržišta kapitala u EU-u. EGSO priznaje da je unija tržišta kapitala složen projekt čiji je cilj produbiti i dodatno integrirati tržišta kapitala država članica EU-a. To iziskuje mjere i regulatorne izmjene u nizu područja te podrazumijeva odgovornost ne samo na razini EU-a nego i na razini svake države članice. EGSO napominje da u 2022. ostvarivanje unije tržišta kapitala i dalje predstavlja dalek cilj. Unatoč određenom napretku, osobito u okviru Paketa za oporavak tržišta kapitala u EU-u, EU i dalje ima 27 tržišta kapitala koja ne funkcioniraju kao jedno. Europske financije i dalje su strogo segmentirane prema državnim granicama, pri čemu štediše i ulagatelji u velikoj mjeri ovisе o nacionalnim okruženjima. To vrijedi i za financijske usluge općenito, uključujući maloprodajne financijske usluge i domaću štednju.

4.6.2. EGSO smatra da se time ograničavaju gospodarski oporavak i neometano funkcioniranje jedinstvenog tržišta. Gospodarske koristi unije tržišta kapitala su očite, ali je za ostvarivanje potpune unije tržišta kapitala potrebna i politička uključenost pojedinačnih država članica i djelotvorno donošenje inicijativa pod vodstvom Europske komisije, uključujući one usmjerene na jačanje međunarodne uloge eura. Nadalje, ne smije se podcijeniti uloga digitalizacije u olakšavanju unije tržišta kapitala.

4.7. Znatno snažnija politička volja za uklanjanjem ograničenja jedinstvenog tržišta

4.7.1. U ova vrlo nesigurna vremena EGSO se zalaže za politiku tržišnog natjecanja koja je osobito usmjerena na ostvarivanje tranzicija koje je započeo sam EU. Te će tranzicije iziskivati ambiciozne trgovinske i investicijske politike, iznimno velika javna i privatna ulaganja, inovacije, daljnji socijalni, gospodarski i ekološki napredak te funkcionalno jedinstveno tržište. Svemu tomu treba pružiti potporu pravnim i financijskim okvirom kojim bi se osigurali jednaki uvjeti na tržištu za sve dionike, sve regije i građane u cijelom EU-u. Pritom je ključno zajamčiti cjelovitost našeg unutarnjeg tržišta i izbjeći njegovu rascjepkanost. Funkcionalno jedinstveno tržište i uspješna politika tržišnog natjecanja koji poduzećima i potrošačima omogućuju pristup golemom tržištu na kojem se svatko može natjecati pod jednakim uvjetima od ključne su važnosti, potiču učinkovitost i inovacije te osiguravaju okruženje u kojem uspješna poduzeća mogu rasti.

4.7.2. Prema našem mišljenju, usklađivanje i uklanjanje prepreka slobodnom kretanju na tom području omogućuju razvoj tržišnog natjecanja, inovacije i veću produktivnost. Ne smije se dozvoliti nikakav oblik trgovinskog, socijalnog, regulatornog, fiskalnog ili ekološkog dampainga koji narušava tržišno natjecanje. EGSO očekuje da sve države članice to poštuju i traži da naši vanjski partneri poštuju naše temeljne vrijednosti i prava, neovisno o tome je li riječ o socijalnom ili poslovnom području ili području zaštite okoliša.

4.7.3. EGSO upozorava da jedinstveno tržište više ne bi trebalo smatrati glorificiranom verzijom globalnih trgovinskih sporazuma čija se svojstva mogu prilagoditi pregovorima. Jedinstveno tržište mnogo je više od toga. Podrazumijeva i unapređenje dobrobiti socijalnom i gospodarskom konvergencijom usmjerenom na smanjenje nejednakosti te osiguravanje toga da pogoršanje socijalnih neravnoteža i općenito povećanje siromaštva ne postanu ozbiljne prepreke europskoj integraciji. Stoga EGSO naglašava temeljna socijalna i radnička prava na pristojne plaće i uvjete rada, ne samo u odnosu na ekonomske slobode nego i u vezi s unutarnjim tržištem i tržištem rada, tržišnim natjecanjem i bilo kojom drugom mjerom politike Unije, što obuhvaća, među ostalim, područja kao što su gospodarsko upravljanje, trgovina, digitalizacija i okoliš. Usmjeren je i na očuvanje i jačanje autonomije socijalnih partnera uspostavom jasne poveznice s poštovanjem i promicanjem kolektivnih socijalnih prava. Ključno je i osigurati potpunu zaštitu temeljnih prava u Ugovorima.

4.7.4. EGSO priznaje da jedinstveno tržište mora stalno odgovarati na tehnološke promjene, globalizaciju, promjene u obrazovanju i na tržištima rada i kapitala te osobito globalnu krizu i sukobe. Kako stvari stoje, nema mjesta uobičajenoj praksi podnošenja prijedloga, već prilikom predlaganja zakonodavnih akata treba uzeti u obzir trenutačno stanje krize i izmijenjene okolnosti.

4.7.5. EGSO smatra i da bi trebalo uvesti „otvorenu stratešku autonomiju”, osobito u ključnim sektorima. Time bi se pridonijelo jačanju otpornosti otvorenosti, izgradnji ambicioznog trgovinskog programa, jačanju suradnje s istomišljenicima, povećanju diversifikacije i izbjegavanju protekcionizma.

4.7.6. I naposljetku, EGSO sa žaljenjem primjećuje da je uoči 30. obljetnice europskog jedinstvenog tržišta unutarnje tržište i dalje nedovršeno.

Bruxelles, 13. srpnja 2022.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG
